

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

* Грибан Г. П., **Ткаченко П. П., ***Білокаленко Т. О.

**Житомирський державний університет імені Івана Франка*

***Поліський національний університет*

****Відокремлений структурний підрозділ*

*«Житомирський автомобільно-дорожній фаховий коледж
Національного транспортного Університету»*

Постановка проблеми. Важливою проблемою сучасної освіти в Україні є питання про її ефективність як для людини, так і для суспільства. Саме освіта має бути спрямована на усунення причин, що породжують глобальні проблеми сучасності, однією з яких є «збереження людини як біосоціальної структури». Досягнення цієї мети відбувається завдяки діяльності вчителя фізичної культури, який не тільки формує в учнів уявлення про здоров'я, його роль у житті людини, а й створює та впроваджує в педагогічну практику здоров'язбережувальні освітні технології навчання.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичний аналіз наукових досліджень свідчить, що проблема формування професійних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури у процесі навчання потребує подальшого дослідження як у теоретичному, так і в практичному аспектах, зокрема не проаналізовано формування професійних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури у процесі фахової підготовки. «Професійна підготовка» визначається як сукупність спеціальних знань, умінь та навичок, що дозволяють виконувати роботу у визначеній галузі діяльності [1]. Найбільш ефективним шляхом формування професіоналізму є освіта, а високий професіоналізм є запорукою успішності в соціально значимих видах діяльності людини, насамперед за рахунок творчих, інноваційних підходів, у тому числі й в освіті. При цьому професіоналізм визнається одним з показників цивілізованості суспільства. З позицій науки акмеології професіоналізм припускає глибокі знання в конкретній області діяльності, нестандартне володіння вміннями, сильну й стійку мотиваційно-емоційну спрямованість на досягнення високого результату, достатнє здоров'я [2, с. 9].

Н. М. Костихіна зазначає, що одна зі сторін формування професіоналізму вчителя є компетентність у педагогічній діяльності. Навчаючись в університеті, студент повинен одержати чіткі знання про сутність праці вчителя, про можливі деформації й «вигоряння», про вимоги до особистості вчителя, про специфічні умови його професійної діяльності. У період навчання відбувається нагромадження системи знань і вмінь, які є фундаментом, базою для подальшого самовдосконалення [4, с. 14]. В той же час Н.В. Химера зазначає, що головною ознакою педагогічної майстерності є високий показник розвитку вмінь навчати дітей, безпомилково знаходити і розвивати в них задатки і нахили, формувати позитивні риси характеру [5, с. 18]. При цьому Л. І. Іванова зазначає, що сучасна освіта вимагає фахівців, які не тільки мають професію, а професіоналів, що: повно уявляють наукову картину своєї професійної діяльності, усвідомлюють свою соціальну відповідальність, постійно дбають про своє особистісне і професійне зростання, вміють досягти

нових педагогічних цілей; мають високий рівень особистої фізичної культури та сприяють її набуттю школярами шляхом не просто передачі знань, а навчають учнів користуватися ними [3, с. 39].

Мета дослідження полягає в тому, щоб дослідити формування професійних компетентностей в майбутніх вчителів фізичної культури під час навчання у ВОЗ.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження використано *теоретичні методи*: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури; *емпіричні*: педагогічне спостереження, анкетування та експертна оцінка, педагогічний експеримент; *статистичні методи*.

Результати дослідження. Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури в сучасних умовах передбачає не тільки формування фахівця, здатного до виконання певної соціальної ролі, але і його готовність до діяльності у сфері фізичної культури і спорту, поширення здорового способу життя, тобто володіння достатніми знаннями, вміннями та навичками формування індивідуального і колективного здоров'я. Звідси випливає, що формування готовності студентів-майбутніх вчителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності, можливе за таких організаційно-педагогічних умов: диференціації та індивідуалізації освіти при реалізації державних освітніх стандартів; всебічного використання морального потенціалу фізичної культури і спорту як засобу формування загальної та професійної фізичної культури, культури здоров'я особистості майбутнього викладача; єдності формування знань, умінь і навичок, переконань, ціннісних орієнтацій та мотиваційної спрямованості.

Дослідження динаміки формування мотивації до оволодіння професійними компетентностями у навчальному процесі показало суттєвий приріст кількості студентів експериментальної групи з високим рівнем мотивації – 30,0 %, а в контрольній групі лише 23,1 %. Помітне зменшення кількості студентів відбулося, які мали низький рівень мотивації, а саме: у експериментальній групі з 45,0 % до 15,0 %, у той же час у контрольній групі з 38,5 %

кількість студентів з низьким рівнем мотивації зменшилася лише до 23,1 % (табл. 1). Підвищення показників мотивації до оволодіння професійними компетентностями вчителя фізичної культури відбулося за рахунок упровадження у навчальний процес методики формування професійних компетентностей шляхом застосування здоров'язбережувальних технологій навчання, яка активізувала внутрішню мотивацію студентів експериментальних груп. Отримані дані дозволяють стверджувати, що мотивація до фізкультурно-оздоровчої діяльності у студентів може успішно формуватися у навчальному процесі під час вивчення навчальних дисциплін, які формують професійні компетентності студентів.

Таблиця 1

Динаміка формування мотивації до оволодіння професійними компетентностями у студентів експериментальних груп впродовж педагогічного експерименту

Рівень мотивації	Експериментальна група (n=20)				Контрольна група (n=26)			
	вихідний		досягнутий		вихідний		досягнутий	
	кіль. чол.	%	кіль. чол.	%	кіль. чол.	%	кіль. чол.	%
Високий	3	15,0	6	30,0	4	15,4	6	23,1
Середній	8	40,0	11	55,0	12	46,1	14	53,8
Низький	9	45,0	3	15,0	10	38,5	6	23,1

Оволодіння професійними компетентностями передбачає гнучкі, багатогранні професійно необхідні знання, вміння і навички; самовиховання здоров'язбережувального мислення та володіння різними способами сприйняття дійсності. Отримані нами результати експериментальної роботи свідчать, що серед студентів майбутніх вчителів фізичної культури є ті, що володіють високим рівнем сформованості професійних компетентностей, а саме в експериментальній групі таких студентів нараховується 20,0 % та контрольній 15,4 %. Середнім рівнем професійної компетентності володіє 65,0 % студентів експериментальної групи і 57,7 % контрольної. З низьким рівнем професійної компетентності виявлено 15,0 % студентів

експериментальної і 26,9 % контрольної груп (рис. 1). Слід зазначити, що професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури – це безліч можливостей для вдосконалення.

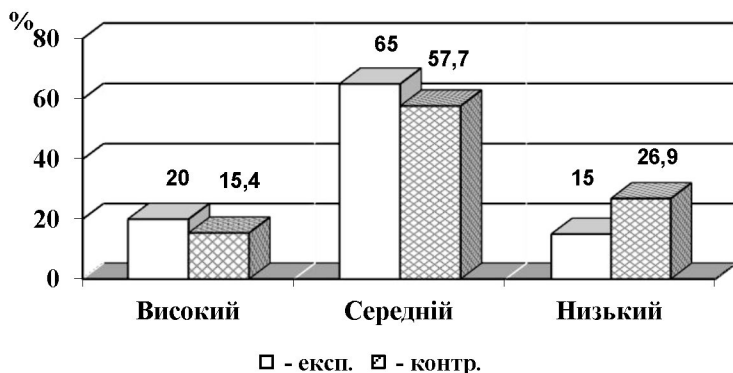

Рис. 1. Рівень сформованості професійної компетентності студентів експериментальних груп після завершення педагогічного експерименту

Для ефективного впровадження в педагогічну практику ідей здоров'язбереження необхідно, щоб вчитель повністю приймав учня таким, яким він є, і на цій основі намагався зрозуміти, які його особливості, схильності, вміння та здібності, який можливий шлях розвитку. Ефективність позитивного впливу різних оздоровчих заходів визначається не хаотичністю методів, а системним застосуванням здоров'язбережувальних технологій, серед яких обираються ті, що є в наявних умовах найбільш ефективними, придатними для ситуації та посильними для учнів.

Висновки. Формування професійної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у процесі професійної підготовки відбувається шляхом підвищення мотивації до здоров'язбережувальної діяльності; наявності педагогічної взаємодії між викладачем і студентами; посилення здоров'язбережувальної діяльності майбутніх вчителів у ЗВО; урізноманітнення форм здоров'язбережувальної діяльності тощо.

Список літературних джерел

1. Гаркуша С.В. Формування готовності майбутніх фахівців фізичного виховання до використання здоров'язбережувальних технологій: теоретико-методичний аспект: [моногр.]. Чернігів: Видавець Лозовий В., 2014. 392 с.
2. Железняк Ю. Д. Инновационные перспективы подготовки педагогов по физической культуре в системе высшего профессионального физкультурного образования. Теор. и практ. физ. культ. 2006. № 4. С. 9–12.
3. Іванова Л.І. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. К., 2007. 376 с.
4. Костихина Н.М. Акмеологические аспекты профессионально-педагогической подготовки специалиста по физической культуре и спорту. Теор. и прак. физ. культ. 2005. № 10. С. 12–16.
5. Химера Н.В. Сутність педагогічної майстерності вчителя зарубіжної літератури. Педагогіка і психологія. 2007. № 3. С. 18–26.